

TRIBUNA
JOAN CARRERA

Recull de premsa

Convidat: Jesús Martínez

Grup Sant Jordi
de defensa i promoció
dels drets humans

EL PUNT **AVUI+**

El teòleg Jesús Martínez analitzarà l'Església d'Alemanya a la Tribuna Joan Carrera

Catalunya Religió Dj. 25/05/2023

Jesús Martínez Gordo | Tribuna Joan Carrera

CR | El teòleg i escriptor, **Jesús Martínez Gordo**, serà el convidat de la nova edició del col·loqui 'Tribuna Joan Carrera'. El professor parlarà sobre el 'El camí sinodal alemany i el sínode mundial de bisbes: què està en joc?'. Catalunya Religió és una de les entitats convocants d'aquesta conferència que tindrà lloc el 15 de juny.

Aquest cop, serà en un format de un dinar-col·loqui al restaurant Pomarada de Barcelona. Per a poder participar-hi cal **inscriure's prèviament**.

Jesús Martínez Gordo és catedràtic emèrit de Teologia de Vitòria, professor de Cristianisme i Justícia, capellà de l'equip ministerial de la unitat pastoral de Basauri (Bizkaia). Ha estat professor de teologia a Bilbao, Sant Sebastià i Nàpols. Ha publicat darrerament els llibres 'La conversión del papado y la reforma de la Curia vaticana', 'Estuve divorciado y me acogisteis', 'Ateos y creyentes. Qué decimos cuando decimos Dios'. Analitza, sense pèls a la llengua, l'actualitat eclesial mundial amb una mirada lúcida, irònica i profunda. A la tribuna parlarà sobre el camí sinodal alemany i el sínode mundial de bisbes. Serà presentat per **María José García-San Pedro**, doctora en Educació, directora acadèmica del Màster d'Investigació Educativa de la Universitat Internacional de la Rioja, salesiana cooperadora.

Una vintena d'entitats convocants

La Tribuna Joan Carrera és una iniciativa conjunta del Grup Sant Jordi de Defensa i Promoció dels Drets Humans i el diari *El Punt Avui*. I té per objectiu recollir i actualitzar les inquietuds constants en la trajectòria del bisbe **Joan Carrera**: la situació actual del cristianisme a Europa i al món com a fet religiós, difondre les experiències de diàleg, comunicació i participació social i, en definitiva, potenciar la presència del fet religiós en la nostra societat catalana. Entitats i institucions eclesials s'han adherit a aquesta iniciativa com a convocants i ja en són una vintena: la productora Animaset, el Consell de Laics dels Caputxins de Catalunya, Cristianisme al segle XXI, Cristianisme i Justícia, el grup Effathà-cristiansdebase.cat, els Equips de Pastoral de la Política i la Comunicació, El Pregó, la Fundació Albert Bonet, la Fundació Casa de la Misericòrdia, la Fundació Catalunya Religió, la Fundació Centesimus Annus, la Fundació Escola Cristiana de Catalunya, la Fundació Joan Maragall, la Fundació Pere Tarrés, el Grup Cristià del Dissabte provinents del País Valencià, el Grup Sant Jordi de Defensa i Promoció dels Drets Humans, Justícia i Pau, la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, Santa Anna - Hospital de Campanya i la Unió de Religiosos de Catalunya. "Hem estat capaços de sumar sinergies", valoren els impulsors de la iniciativa.

Joan Carrera (1930-2008) concebia l'eclesialitat en diàleg amb la societat. Per això sempre estava disponible per participar en debats, tertúlies, trobades i d'aquí naixia la seva preocupació per impulsar uns mitjans de comunicació cristians que oferissin una paraula serena i esperançada a la societat. La seva preocupació política

partia d'aquestes mateixos principis convençut del servei que podien fer a la societat les aportacions de l'humanisme cristià.

Acció Social, Actes, Societat, Teologia, Barcelona,

Tribuna Joan Carrera, Grup Sant Jordi, Jesús Martínez Gordo

RELIGIÓ

El teòleg Martínez Gordo parlarà a la Tribuna Joan Carrera de què està en joc en el sínode

Mireia Rourera
 BARCELONA

El teòleg i escriptor Jesús Martínez Gordo serà el convidat de la cinquena edició de la Tribuna Joan Carrera, una iniciativa del Grup Sant Jordi pels Drets Humans i El Punt Avui. El tema d'aquesta nova sessió —que es farà el proper dia 15 durant un dinar col·loqui en un cèntric restaurant de Barcelona, com és habitual— serà l'anàlisi del sínode i, en concret, com el viu el catolicisme alemany. El títol de la conferència serà *El camí sinodal alemany i el sínode mundial de bisbes: què està en joc?*

Catedràtic emèrit de teologia de Vitòria, professor de Cristianisme i Justícia, capellà de l'equip ministerial de la unitat pastoral de Basauri (Bizkaia), Jesús Martínez Gordo ha estat professor de teologia a Bilbao, Sant Sebastià i Nàpols.

Habitualment, el convidat de la Tribuna Joan Carrera sempre el presenta alguna persona de rellevància relacionada amb l'Església. En aquest cas, la presentació la farà Maria José García-San Pedro, doctora en educació, directora acadèmica del màster d'investigació educativa de la Universitat Internacional de la Rioja i sa-

La data

15.06.23

Se celebra la cinquena edició de la Tribuna Joan Carrera, en un dinar col·loqui al restaurant Pomarada.

lesiana cooperadora.

La darrera convidada de la Tribuna Joan Carrera, que va aixecar una gran expectació, va ser la religiosa francesa Nathalie Becquart, sotssecretària del sínode dels bisbes i una de les dones amb més poder al Vaticà. Va parlar del lideratge de les dones

en l'Església i al món.

La Tribuna Joan Carrera, que pren el nom i homenatge Joan Carrera, que va ser bisbe auxiliar de Barcelona, té l'objectiu d'analitzar la situació actual del cristianisme a Europa i al món i ser punt de trobada d'entitats de base cristianes de Catalunya de caire progressista i catalanista. En les anteriors ocasions i a més a més de Becquart, la Tribuna també ha convidat l'arquebisbe de Rabat, el salesià de Badalona Cristóbal López, el filòsof Wilhem Danca, degà de la Facultat de Teologia de Bucarest, i l'arquebisbe de Lima, Carlos Castillo. ■

El teòleg Jesús Martínez Gordo, proper convidat de la Tribuna Joan Carrera ■ EPA

Jesús Martínez: “En el Sínodo alemany els bisbes han triat escoltar el Poble”

Catalunya Religió Dl. 12/06/2023

Jesús Martínez Gordo

GLÒRIA BARRETE -CR | Cisma a l'Església catòlica alemanya? Desautoritzacions del Vaticà a la Conferència Episcopal Alemanya? Trencament doctrinal? Totes aquestes qüestions fa un temps que envolten l'Església alemanya a causa de la celebració del seu Camí Sinodal. Què està passant a l'Església d'Alemanya? D'on provenen aquestes friccions i quina és la repercussió del procés sinodal que han engegat allà?

Parlem de tot això amb el teòleg **Jesús Martínez Gordo**. Serà el **proper convidat** de la Tribuna Joan Carrera que se celebrarà el dijous 15 de juny a Barcelona.

Com sorgeix el Sínodo Alemany, en quin context eclesial?

L'origen del sínodo alemany està en el descobriment dels casos de pederàstia l'any 2014. Del 2014 al 2018 la premsa alemanya comença a treure casos de pederàstia en els col·legis i els centres religiosos d'Alemanya i la causa adquireix unes dimensions escandaloses. Després de quatre anys, la Conferència Episcopal Alemanya pren una decisió important, encarregar a tres universitats alemanyes una recerca externa i independent sobre els casos de pederàstia des del final de la Guerra Mundial, i fins al 2014. La recerca es realitza durant quatre anys amb un equip interdisciplinari i amb accés a tota la documentació que les diòcesis alemanyes els proporcionen dels seus arxius. Al cap de quatre anys de recerca, presenten un informe, conegut com l'informe MHG, que pren les inicials de les tres universitats. En aquest informe, que està també traduït a l'espanyol, es donen les xifres de la recerca i s'ofereixen algunes consideracions, però sobretot un diagnòstic sobre l'Església catòlica d'Alemanya.

Quin diagnòstic fa l'informe?

En aquell temps es parlava a Alemanya de quatre mil casos de pederàstia. L'informe posa de manifest que això ha estat possible perquè l'Església té una estructura que ha possibilitat la pederàstia. Un problema sistèmic estructural de l'Església a Alemanya que s'ha donat perquè ha estat més important salvaguardar el bon honor de l'Església que l'atenció a les víctimes, i el que s'ha fet ha estat tapar l'assumpte. L'informe reconeix que l'Església té una manera d'organitzar el poder que confereix al sacerdot o al religiós un plus de poder, que li revesteix d'una certa aurèola d'intocabilitat. Tot això sortia en l'informe, així com el tema de la moral sexual de l'Església que no va d'acord amb la de la societat actual. Després apareix una altra qüestió connectada amb aquestes dues, i és que si hi ha un problema sistèmic, cal canviar el model de ministeri ordenat i de poder. L'informe també destacava que era crucial que en cada diòcesi es fes el que anomenaven una 'revaluació' per saber si veritablement hi havia més casos. Es descobreixen així molts més, fins a uns sis mil casos de pederàstia.

I davant d'això, què fan els bisbes alemanys?

Un dels punts de conflicte entre l'Església alemanya i el Vaticà, i el mateix Papa Francesc, és que el Papa diu que l'Església del futur serà sinodal o no serà. En el cas alemany els bisbes es plantegen com afronten aquest problema que els presenta l'informe MHG. En un primer moment, en la primera assemblea que tenen després de la publicació de l'informe el 2018, l'estudien i es terroritzen pel que ha passat. És llavors quan fan una mena de rentada de cara, consultant a experts, revisant els plans de formació en seminaris, etc.

I no va ser suficient?

No! A Alemanya, a diferència d'altres esglésies europees i del món, existeix un laicat molt potent i molt ben organitzat, anomenat ZDK, que representa a tots els moviments de laics i consells pastorals. Té una grandíssima autonomia respecte a la Conferència Episcopal. El ZDK llegeix també l'informe MHG i el contrasta amb les decisions que en primera instància els bisbes han fet i diuen, 'això no pot ser així, aquí hi ha un problema sistèmic i s'ha d'afrontar amb radicalitat i coherència'. Treuen aleshores un manifest molt contundent on exigeixen que es destrueixi el poder autoritari, monàrquic i medieval de l'Església, així com altres elements que exigeixen canviar. I això, demanen, ho ha de fer tothom, bisbes i laics. L'any 2019 els bisbes alemanys prenen una decisió sobre aquest tema, posar en marxa un camí sinodal alemany vinculant. No parlen de sínode, sinó de camí sinodal, i parlen de vinculant. Dos cavalls de batalla, les dues grans novetats de l'experiència alemanya respecte al sínode mundial.

No volien posar en marxa un sínode?

No, perquè segons el codi de dret canònic en la celebració dels sínodes està tot lligat i ben lligat. Ja es va celebrar un sínode el 1971 i encara estan a Alemanya esperant de Roma autoritzacions per a algunes coses que mai han arribat. En el camí sinodal redacten els seus propis estatuts i el seu propi reglament intern. Aquest sínode està estructurat amb una presència del ZDK, els laics, també dels sacerdots i tots els bisbes. Convé saber que vinculant ho és per a tots. En el sínode canònic el que es diu al Sínodo es queda al Sínodo, d'alguna manera. I vinculant per als alemanys vol dir que com el Poble de Déu és infal·lible quan creu, vol dir que ha de ser escoltat i que s'ha de tenir en compte.

I com s'implementa això?

Perquè un text o una proposta sigui aprovada en el camí sinodal alemany es requeriran dos terços, majoria qualificada, de tot el camí sinodal, i alhora també es requereix que els bisbes presents aprovin el text amb dos terços també, amb majoria qualificada. Això entenen per vinculant. Això es va decidir l'any 2019 a la llum de l'informe MHG i per l'experiència 'd'aixecada de camisa' que van sentir en el sínode del 1971. El setembre de 2022 es va celebrar l'última sessió del camí sinodal alemany, però tenen pendent la sisena assemblea que la celebraran l'any 2026 per avaluar el nivell de compliment dels acords. Llavors serà el més interessant, que està encara per venir.

Ho faran anys després del Sínode mundial del 23-24?

Sí. Una vegada es coneguin les decisions del sínode mundial hi haurà un moment en el qual l'Església alemanya tornarà a ajuntar-se per avaluar la implementació del camí sinodal. I esperem que siguin palmes de festa i no crits i murmuris!

És una rebel·lió contra el Vaticà?

Tothom sap que si no tens problemes amb el Vaticà, els tindràs amb els feligresos, es tracta al final de triar el problema. Dels 27 bisbes alemanys, 5 no estan d'acord amb aquest camí. 22 han preferit tenir problemes amb el Vaticà i 5 han preferit tenir problemes amb els feligresos. Això fa que el panorama, des d'un punt de vista periodístic, es posi molt interessant, dit sigui de pas.

Hi ha experiències a l'Església d'altres sínodes vinculants com l'alemany?

Sí, a les esglésies catòliques d'Orient. Hi ha dos codis de dret canònic a l'Església catòlica, el llatí que té un model d'exercici de l'autoritat monàrquic i absolutista, i el de les esglésies catòliques d'Orient on hi ha una sinodalitat que s'apropa molt al model alemany. Totes les esglésies parlen, dialoguen i prenen decisions sinodalment. Són esglésies minoritàries, petites, però esglésies que venen del primer mil·lenni, les més originals. Un altre punt semblant passa a les esglésies ortodoxes, que no són catòliques però són cristianes. Hi ha una experiència de sinodalitat molt rica en el món cristià. On no existeix aquesta experiència de sinodalitat és en el món llatí.

El sínode mundial llavors no servirà per a res?

Sí home! Ens permetrà prendre el pols de quina és la situació de l'Església en l'àmbit mundial. L'Església no és una trainera que navega pel Cantàbric a l'estiu. Els campionats de traineres les guanya el primer que passa més ràpidament la boia a l'aigua. L'Església no és una trainera de 15-20 persones, és un transatlàntic i els canvis de rumb requereixen un arc de moviment molt llarg. A mi em sembla que si Francesc duu a terme el sínode de la manera que ha estructurat -ho sabrem segurament al setembre d'enguany- pot succeir que faci el mateix que va fer en 2014 i 2015.

Què va fer aleshores?

El text aprovat el 2014 va tornar a l'any 2015 per treballar-se i a conseqüència d'això va aparèixer l'exhortació 'Amoris Laetitia' que va obrir la porta a parlar de molts temes de moral sexual. Ens trobaríem llavors amb un model de funcionar a l'Església que ja ha estat assajat, a l'Església estatunidenca en la dècada dels vuitanta i noranta.

Penalitzarà el Vaticà en uns anys a Alemanya amb bisbes que tinguin l'encàrrec d'erradicar la sinodalitat allà?

Passa sovint. Aquí a Bilbao fa trenta anys que patim penalitzacions! Al final cada bisbe fa les seves opcions. Cal preguntar-se sovint amb qui vols estar, amb la teva diòcesi o amb la teva carrera i la cúria vaticana? Ara, cal recordar que l'elecció de bisbes a Alemanya no és l'habitual d'aquí. I com ja deia Tarancón, els bisbes espanyols tenen torticolis de mirar a Roma i no al Poble de Déu.

Vol dir que els bisbes alemanys han triat estar amb el poble alemany?

Sí. S'han adonat que el problema de la pederàstia té unes dimensions estructurals impressionants. Que aquest assumpte no poden resoldre'l sols, que requereixen el suport de tot el Poble de Déu. Hi ha una estampida de gent de les esglésies. L'única manera de detenir aquesta hemorràgia és fer una nova Església i entendre el poder i l'autoritat d'una nova manera. I això ho han de fer amb el laïcat. Parlem de fer un govern i impartir magisteri de manera corresponsable.

Papa Francesc, Episcopat, Societat, Altres, Vaticà,

Tribuna Joan Carrera, Jesús Martínez Gordo, Sínodo, Alemanya

El teòleg Jesús Martínez espera la celebració d'un Concili Vaticà III sobre el poder papal

Catalunya Religió Dj. 15/06/2023

ANIMASET | El teòleg i escriptor **Jesús Martínez Gordo** ha augurat en la cinquena edició de la Tribuna Joan Carrera que hi haurà un Concili Vaticà III o un sínode ampliat que tractarà sobre el poder del Papa. Ha dit que el punt de partida hauria de ser "el reconeixement del Concili Vaticà II que tot el poble de Déu és infal·lible quan creu i, per tant, que tots els batejats participem en el govern de l'església".

Durant les preguntes posteriors al seu parlament sobre el camí sinodal alemany i el sínode mundial de bisbes, ha dit que un nou concili hauria de rellegir el Concili Vaticà II des de sí mateix, donant per superat el Concili Vaticà I. Després de dir que considera que convindria un possible Concili Vaticà III, ha reconegut que “potser seria molt costós, probablement seria suficient un sínode ampliat de tot el poble de Déu”.

MARTÍNEZ GORDO CONSIDERA QUE CAL PREGUNTAR-SE QUI TRENCA QUÈ I QUIN ÉS EL CONCEPTE D'UNITAT EXISTENT

Durant el torn de preguntes, ha afirmat que no és veritat que els bisbes alemanys hagin demanat la supressió del ministeri ordenat, sinó que “en reclamen una revisió a fons per evitar-ne una sacralització que signifiqui revestir-lo d'un poder que sembla intocable”.

Preguntat per si preveu que hi pugui haver una ruptura dels bisbes alemanys, Martínez Gordo considera que cal preguntar-se qui trenca què i quin és el concepte d'unitat existent. Ha conclòs que més que una ruptura de la unitat, els bisbes alemanys volen “un model de baix a dalt, mantenint la unitat de fe i la comunió eclesial”.

Martínez ha estat presentat per **María José García-San Pedro**, doctora en Educació, directora acadèmica del Màster d'Investigació Educativa de la Universitat Internacional de La Rioja, salesiana cooperadora. García-San Pedro ha destacat la capacitat del teòleg per explicar i trobar a Déu en el moment actual, els reptes de la societat i la transcendència, subratllant la seva capacitat d'acollida i de crear un clima de reflexió i diàleg.

Professor, teòleg i escriptor

Jesús Martínez Gordo és catedràtic emèrit de Teologia de Vitòria, professor de Cristianisme i Justícia, capellà de Basauri (Bizkaia). Ha estat professor de teologia a Bilbao, Sant Sebastià i Nàpols. Ha publicat darrerament els llibres *La conversión del papado y la reforma de la Curia vaticana*, *Estuve divorciado y me acogisteis*, *Ateos y creyentes. Qué decimos cuando decimos Dios*, on analitza l'actualitat eclesial.

La Tribuna Joan Carrera és una iniciativa conjunta del Grup Sant Jordi, del diari El Punt Avui i d'una vintena d'entitats i institucions eclesials. L'objectiu d'aquests col·loquis és analitzar la situació actual del cristianisme a Europa i al món, difondre les experiències de diàleg, comunicació i participació social i, en definitiva, potenciar la presència del fet religiós en la societat catalana.

Papa Francesc, Societat, Vaticà,

Tribuna Joan Carrera, Jesús Martínez Gordo, Sínode 2024, Sínode alemany

Sant Pau, K. Rahner i J. Martínez Gordo: una Església per al s. XXI

Per Montserrat Boixareu . dg. 18/06/2023

a **Obaudire**

En algun moment els teòlegs han situat l'origen de l'Església no amb l'aparició de les primeres comunitats cristianes sinó al peu de la Creu. Poc abans de morir, Jesús fa de Maria, la seva mare, la mare de Joan, i ens diu l'evangelista que des d'aquell moment el deixeble acollí Maria a casa seva. Sembla, doncs, que Jesús pot morir en pau perquè la seva Església ha quedat instituïda. L'Església que salva perquè sap acollir el Crist, de manera que en l'acolliment transformi i cristifiqui la vida de cada cristià. Així de fàcil i així de difícil.

Al s. I sant Pau ens apropa d'aquesta manera a l'Església:

"En un cos hi ha molts membres, i no tots tenen la mateixa funció; també nosaltres, que som molts, units a Crist formem un sol cos i som membres els uns dels altres. Tenim dons diferents, segons la gràcia que hem rebut. Si és el do de profecia, exercim-lo d'acord amb la fe; si és el de servei, exercim-lo servint; si és el d'ensenyar, ensenyant; si és el d'exhortar, exhortant. El qui reparteix les almoines, que ho faci amb senzillesa; el qui presideix, que sigui sol·lícit; el qui fa obres de misericòrdia, que les faci amb alegria." (Rm 12, 4-8)

L'Església és el Crist en l'apòstol Joan que acull Maria, mare de Jesús, a casa seva.

L'Església, en sant Pau, és el cos de Crist amb tots els seus membres i tots els dons

diferents que, per gràcia, els han estat donats.

Cal considerar-se afortunat, doncs, quan enmig de la diversitat de dons és possible de viure en la unitat. Cal considerar-se afortunat quan, enmig de la diversitat, és possible reconèixer l'altre com a membre de la mateixa Església, amb el seu do diferent i particular.

El teòleg jesuïta Karl Rahner preveïé, un segle abans, que "al segle XXI, el cristià o bé serà un místic o no serà".

Aquesta setmana, el teòleg basc Jesús Martínez Gordo ha conclòs la seva conferència a la Tribuna Joan Carrera d'aquesta manera:

"Mientras tanto, nosotros, gracias a Francisco, podemos hablar con libertad sobre lo que creemos que está en juego en estas tres modalidades de entender y ejercer la sinodalidad: la unipersonal consultiva de Pablo VI, Juan Pablo II y Benedicto XVI; la también unipersonal, -posiblemente consensuada- del Papa Bergoglio y la vinculante del Camino Sinodal alemán. Solo me resta invitar a seguir disfrutando de tal libertad. Y también de la creatividad, su imprescindible compañera en este viaje por la sinodalidad."

Les tres perspectives, en tres moments diferents de l'Església, seguint les petjades de Joan amb Maria al peu de la creu, reconeixen en l'Església: la diversitat de dons que la gràcia de Déu ha vessat en cadascun dels seus membres (sant Pau); la necessitat del cristià del s. XXI de tenir un encontre personal amb el Crist (K. Rahner); i la urgència apassionant d'encarar els reptes i inquietuds de l'Església dels nostres dies amb llibertat i creativitat (J. Martínez Gordo).

Els tres missatges emesos en aquests vint-i-un segles de vida de l'Església son missatges que uneixen més que no pas divideixen i que donen vida més que no pas la treuen. Ni sant Pau, ni K. Rahner, ni J. Martínez Gordo no qüestionen pas l'Església sinó que posen de relleu aspectes de l'Església en la qual viuen per fer-ne, encara, la casa del deixeble estimat que, per mitjà de Crist, acull Maria, la Mare de Jesús.

Papa Francesc, Espiritualitat, Societat, Teologia

Religió

Qui manarà l'Església?

SÍNODE DEFINITIU • El teòleg Jesús Martínez Gordo manté que el sínode de bisbes de l'any que ve ha de definir com serà el govern de l'Església **TRES MANERES** • El govern pot ser unipersonal del papa amb ajuda col·legial només consultiva, unipersonal del papat amb col·legialitat i sinodalitat consensuada, o el model alemany: sinodal corresponsable i vinculant

Mireia Rourera
BARCELONA

El teòleg Jesús Martínez Gordo planteja que, després del sínode de bisbes que es farà el 2024, està en joc el model de governança i de poder de l'Església i, per tant, "l'Església del segle XXI". "També està en joc la manera d'entendre i organitzar la catolicitat de l'Església", va dir ahir en la cinquena edició de la Tribuna Joan Carrera, en què va ser el protagonista del dinar col·loqui que es va fer al restaurant Pomarada del centre de Barcelona. La Tribuna Joan Carrera és una iniciativa del Grup Sant Jordi pels Drets Humans i El Punt Avui.

Segons aquest teòleg base, hi ha tres models per entendre l'exercici del poder i l'autoritat a l'Església: per una banda, el model "unipersonal", en què el papa disposa de l'ajuda d'una col·legialitat (normalment consultiva i excepcionalment deliberativa). Aquest model seria el que va promoure després del Concili Vaticà II Pau VI, un papa que va instituir, precisament, el sínode de bisbes i els va reconèixer la plenitud de poders jurisdiccionals, per exemple, i va promoure les conferències episcopals, i en conseqüència, es van dur a terme diversos sínodes d'esglésies nacionals, regionals i diocesanes.

El segon model que diu Martínez Gordo és "l'unipersonal del papa amb col·legialitat i sinodalitat consensuada". Entén aquest model com una manera de governar l'Església en què el papa pretén comptar amb l'ajuda d'una sinodalitat corresponsable que pot arribar a ser deliberativa. "Aquest sembla que seria el model impulsat pel papa Francesc. Tot i que dic *sembla* perquè encara no és clar que hagi de ser així", va puntualitzar Jesús Martínez Gordo.

El tercer model de govern i lideratge de l'Església, segons aquest teòleg, és el que proposa Alemanya en el seu anomenat camí sinodal. "Seria un model de sinodalitat corresponsable, a la vegada baptismal i ministerial vinculant. L'Església alemanya articula el seu camí sinodal partint de la base de la "igualtat fonamental de tots els batejats" amb "la diferenciació complementària", això sí, dels ministres ordenats. En aquest model alemany el govern seria col·legiat i el papa (el papat) seria, bàsicament, responsa-

Jesús Martínez Gordo ahir a la Tribuna Joan Carrera, al costat de la doctora María José García-San Pedro, que va fer la presentació ■ ORIOL DURAN

100

persones van assistir ahir a la cinquena edició de la Tribuna Joan Carrera, que va tenir com a protagonista el teòleg basc Jesús Martínez Gordo, catedràtic emèrit de teologia de Vitòria, professor de Cristianisme i Justícia i capellà de l'equip ministerial de Basauri. Professor de teologia a Bilbao, Sant Sebastià i Nàpols, ha publicat "La conversión del papado y la reforma de la Curia vaticana", "Estuve divorciado y me acogisteis" i "Ateos y creyentes. Qué decimos cuando decimos Dios".

ble de mantenir la unitat de la fe i la comunió entre les diferents esglésies locals, d'assignar la presidència de les diòcesis i d'intervenir només en casos d'últimàtum, quan hi hagi conflicte. El camí sinodal que proposen els alemanys és, segons Martínez Gordo, la manera més directa d'escoltar el poble.

Alemanya –va dir ahir aquest teòleg– va arribar a la conclusió del camí sinodal després dels dramàtics casos de pederàstia descoberts l'any 2014, que van sacsejar els fonaments de la institució, i després de moltes deliberacions i estudis van veure que havien estat les estructures del poder eclesial, és a dir, del clericalisme i el poder jeràrquic, les que havien facilitat tot aquell seguit d'abusos i el seu encobriment. I diu Martínez Gordo que després d'aquell tocar fons, l'Església d'Alemanya, juntament amb un laïcat molt potent que hi ha en aquell país, va veure que o bé canviava de dalt a baix o bé desapareixeria i van apostar per una Església col·laborativa, amb debats oberts entre homes i dones, "una Església que escolta". "Les estructures de poder

eclesiàstiques i clericals de l'Església han de ser desmantellades ràpidament, perquè el problema rau en el sistema. Ha arribat el moment del canvi", diu que van dir les diferents diòcesis i associacions catòliques. "Els alemanys van veure que l'estructura mateixa de l'Església era el que havia fet que durant molts anys hagués sigut més important

La necessitat de repensar una conversió del papat podria dur-nos a un tercer concili

l'honorabilitat de la institució que atendre les víctimes, i per això va dir prou i va veure que calia una revisió a fons del poder de l'Església."

El teòleg va recordar ahir que aquesta opció alemanya va obrir la caixa dels trons i les crítiques per part dels cardenals més conservadors, també del Vaticà, que va demanar explicacions perquè considerava que aquella decisió no concernia només l'Església alemanya "sinó l'Església universal". En tot

cas es va mostrar proper a aquest camí sinodal que ha agafat Alemanya, que, té clar, "no es farà enrere". "També s'ha d'esperar que Francesc torni a proclamar la infalibilitat de tot el poble de Déu, proclamat pel Vaticà II."

"Sospito –va dir ahir Martínez Gordo– que la necessitat de repensar i posar en marxa una conversió del papat podria dur-nos a la celebració d'un tercer concili"; en tot cas no va parlar de cisma, que és amb "el que amenaça la dreta i l'extrema dreta sempre". "Estem parlant que si no hi ha una altra manera de fer de l'Església podria ser que ens acabéssim quedant sols."

A les preguntes dels oients que ahir van acudir a escoltar-lo, aquest teòleg progressista, que en diverses ocasions ha titllat l'Església de l'Estat espanyol de reaccionària i immobilitista, va assegurar que no es planteja, ni tan sols Alemanya, la desaparició dels preveres. "Seria fatal. El que sí que s'ha de revisar és el model de preveres i fer que siguin com barquers, que ajudin a creuar el riu de l'adolescència cristiana a la maduresa." ■

Protagonistes

Jesús Martínez Gordo

TEÒLEG

“Segons com vagi el sínode, hi pot haver un tercer concili”

Mireia Rourera
BARCELONA

El teòleg basc Jesús Martínez Gordo va ser a Barcelona a mitjans de juny per participar en la Tribuna Joan Carrera, trobada organitzada pel Grup Sant Jordi pels Drets Humans i El Punt Avui, en què va pronunciar la conferència *El Camí Sinodal alemany i el sínode mundial de bisbes. Què està en joc?*, que va aplegar més d'un centenar de persones en un cèntric restaurant del passeig de Gràcia de Barcelona per escoltar-lo. Catedràtic emèrit de teologia de Vitòria, professor de cristianisme i justícia i capellà de l'equip ministerial de Basauri, Martínez és professor de teologia a Bilbao, Sant Sebastià i Nàpols i és autor de diversos llibres, entre que *La conversión del papado y la reforma de la xúria vaticana. Estuve divorciado y me acogisteis i Ateos y creyentes. Qué decimos cuando decimos Dios* (tots tres de PPC Editorial).

El sínode de bisbes del 2024 significarà un abans i un després en l'Església?
Sospito que sí, senzillament perquè el que s'està posant en joc és l'Església del s. XXI. La meua hipòtesi de treball, o el que sospito que passarà, és que el que es debati, es discuteixi i s'aprovi en aquest sínode pot desencadenar un procés que fins i tot podria acabar amb un Concili Vaticà III o, si no es fa un nou concili, sí un altre sínode ampliat de tot el poble de Déu. Perquè aquí el que està en joc és quin model d'Església hem de tenir, com ha de ser l'Església en aquest nou s. XXI.

Com que el papa ha demanat a la gent que doni la seva opinió, passa que la gent de forma molt majoritària ha demanat poder participar en l'Església.
Exacte. En la meua opinió, el que està en joc són, bàsicament, dos afers capitals. D'una banda, l'exercici de l'autoritat i el poder en l'Església i, d'una altra, la manera d'organitzar-se. Aquestes dues qüestions són de molta envergadura i incideixen directament en què és la catolicitat. Hi ha tres models d'exercir l'autoritat, que tenen, tots tres, fonament teològic i

dogmàtic, i que són els que s'han de debatre per mirar quin serà el que prevaldrà.

Quins són aquests tres models d'exercici del poder?

D'una banda, hi ha el model que hem rebut de Pau VI, Joan Pau II i Benet XVI, que és un model d'exercici de l'autoritat unipersonal però que té l'ajuda d'una col·legialitat consultiva i, excepcionalment, deliberativa, segons decideixi el papa.

Com des del principi, doncs?

No. La novetat del Concili Vaticà II és que s'hi afegeix l'opció consultiva, és a

El que s'està posant en joc és l'Església del segle XXI, el model de l'exercici de l'autoritat, el poder, i la manera d'organitzar-se

dir, que els bisbes de Roma consulten el col·legi episcopal, el sínode... quan ho consideren, encara que el seu mandat sigui unipersonal. Francesc fa un pas endavant.

El segon model?

Sí. El model del papa Francesc diu que la sinodalitat és de tot el poble de Déu. Però el govern de l'Església amb Francesc segueix sent unipersonal, perquè és el papa el qui pren la darrera decisió. És un model unipersonal del papat amb col·legialitat i sinodalitat consensuada. Després, hi ha el model alemany.

Com és aquest model?

Jo el típic de coresponsables, perquè aposta perquè el que parlin i decideixin ministres ordenats –bisbes, sacerdots, preveres i diaques– juntament amb tots els batejats sigui vinculant. Estem parlant d'una manera d'entendre la sinodalitat que no és unipersonal sinó que és coresponsable, és a dir, que cadascú des

de la seva pròpia responsabilitat, missió i tasca intervé en el govern de l'Església, en l'elaboració de magisteri i tots ens comprometem que, si el que s'ha parlat i s'ha decidit compleix unes determinades condicions – és a dir, ha estat votat per dos terços –, el que s'ha acordat s'ha d'implementar.

Aquest model que planteja Alemanya ells el mantindran passi el que passi. Sí, sí, és clar, ells ho tenen claríssim.

Aleshores, ara és com si hi hagués dues esglésies.

No és que hi hagi dues o tres esglésies, és

En l'Església espanyola ha arribat la lectura involutiva del Vaticà II i hi ha molts bisbes que són nostàlgics del nacionalcatolicisme

que hi ha tres maneres diferents d'entendre el lideratge i el govern de l'Església, i també varies maneres d'entendre com s'ha de reorganitzar. El que s'ha de fer és trobar-se i arribar a un acord i a un consens. No ens val el model unipersonal; probablement, el model vinculant s'ha de modelar... En tot cas, això només es pot arreglar parlant.

Aquí a Catalunya, la gent sembla com si estigués més a prop del model alemany que del model que hi ha hagut fins ara. Alemanya, doncs, està tirant del carro d'un canvi que sembla que agrada a gran part de la comunitat catòlica, com a mínim a Occident.

Sí. Però Alemanya no són els primers en aquest intent. Després del Concili Vaticà II, l'Església d'Holanda ja va fer un assaig i va proposar aquesta manera de governar. La proposta que va fer aleshores l'Església holandesa va provocar una fractura amb el Vaticà, precisament pel tema de la concepció de

l'autoritat i del lideratge en l'Església. El preu que es va pagar va ser molt alt: Joan Pau II es va reafirmar amb el model unipersonal de l'autoritat i l'Església holandesa pràcticament està desapareguda. No ha aixecat el cap des d'aleshores.

Això podria tornar a passar?

Tant de bo que no passi, però hi ha un risc. Que torni a passar el mateix, que passi amb dues esglésies crec que seria massa. Però també hi va haver un assaig de canvi de model als Estats Units.

Ah sí?

També va ser després del Concili Vaticà II, quan els bisbes volien demanar l'opinió al poble de Déu en tres assumptes: la moralitat del sistema econòmic neoliberal, la carrera d'armament nuclear i el paper de la dona en l'Església. I encara un altre assaig va ser el que es va posar en funcionament entre els anys 1984 i 1987 a la diòcesi de Bilbao, amb la seva assemblea diocesana, una assemblea sinodal en què van participar 10.000 persones i es van abordar un munt de temes i els bisbes van fer un discerniment. Allò, que penséssim i proposéssim pel nostre compte, no va agradar gens a Roma i, des d'aleshores, hem hagut de suportar una successió de bisbats que, fonamentalment, han intentat fer-nos callar. Ens diuen que els bisbes que ens posen al País Basc no venen amb consignes, però nosaltres sabem que la consigna són els mateixos bisbes que ens envien.

L'Església de l'Estat espanyol, la Conferència Episcopal Espanyola, malgrat que ja no hi ha Rouco Varela, continua sent de les més conservadores d'Europa.

Sí, sí, i tant. A l'Estat ha arribat la lectura involutiva del Vaticà II. Vaig escriure un article en la revista *Iglesia Viva* que es titula *El episcopado español: mayoritariamente involutivo y restauracionista* en què explico i argumento per què és involutiu, i és, bàsicament, perquè es decanta per la interpretació que, després del Vaticà II, va liderar Pau VI, que va dir i va mantenir que el papa pot actuar *ad placitum*, és a dir, com li sembli, segons

RELIGIONS

Comunitat de Catalunya
 Departament de Justícia
 Direcció General d'Afers Religiosos

El teòleg i prevere basc Jesús Martínez Gordo va ser el darrer convidat de la Tribuna Joan Carrera ■ ORIOL DURAN

és el model de capellà més de dretes o més d'esquerres, o fins i tot ultraconservador, que sí que creix. El que està en crisi és el model de capellà. Aquest model de capellà que hem viscut fins ara crec que està acabat o en vies d'extinció. Això és el que tenen clar els bisbes alemanys i una de les coses que s'han plantejat en aquest seu Camí Sinodal. A Alemanya, continuen pensant que els capellans són necessaris, però veuen que no té sentit aquest model de sacralització i de poder sacralitzat perquè precisament això, segons l'informe MHG sobre la pederàstia en l'Església, és el que està en l'origen de la pederàstia i és el que ha provocat tot aquest moviment.

Què vol dir?

Alemanya ha decidit fer un Camí Sinodal i no un sínode, perquè ja en van fer un, del 1971 al 1975, i encara estan esperant que el Vaticà els doni resposta a determinades decisions i peticions que van fer. Per això ara s'han negat a fer un sínode canònic, perquè entenen que tot està excessivament regulat i és un procés molt lent i perquè la urgència del problema de la pederàstia eclesial requereix decisions i una reflexió conjunta de tot el poble de Déu i decisions ràpides per poder-les implementar. Per això parlen d'una sinodalitat *sui generis* i, per tant, no han seguit les normes del dret canònic, sinó que han formulat el seu propi estatut i el seu propi reglament de règim intern.

L'espurna del Camí Sinodal, doncs, va ser la pederàstia?

El famós informe sobre la pederàstia MHG (es diu així per les universitats que el van treballar Mannheim, Heidelberg y Giessen)[que va identificar 1.670 clergues abusadors sexuals de menors i 3.677 víctimes entre els anys 1946 i 2014] va deixar clar que el problema de la pederàstia es deu al clericalisme i a la concepció del poder que ve sacralitzat, cosa que va fer que, durant moltíssims anys, fos més important mantenir l'honorabilitat de l'Església que atendre les víctimes. Per això han vist que cal una revisió a fons del poder en l'Església. I tot això s'ha pogut fer perquè el laicat alemany es va plantar.

Un laicat molt potent.

El laicat alemany (el famós ZdK, el Comitè Central dels Catòlics Alemanys), llegint aquell informe MHG i la lectura que en van fer els bisbes, que en un primer moment va ser una mica tèbia, va dir prou. Van fer unes reivindicacions contundents i van dir de manera ferma: "Fins aquí hem arribat." I als bisbes: "Això s'ha acabat. Si voleu seguir vosaltres, us quedareu sols, perquè nosaltres així no continuem." Allò va provocar la reacció dels bisbes, que van apostar per fer un sínode vinculant perquè el del 71-75 havia resultat una presa de pèl. Per això el Camí Sinodal no té marxa enrere. ■

Nou concili, sí; un cisma queda descartat

Jesús Martínez Gordo veu molt probable un tercer concili, en funció del que passi en el sínode de bisbes convocat pel papa Francesc i en què s'ha demanat escoltar "el poble de Déu". Preguntat per si en comptes d'un concili hi podria haver un cisma, ho té clar: "El cisma és l'arma que fan servir constantment els sectors de l'Església vinculats a la dreta i a la ultradreta. En el Vaticà II, sempre hi havia amenaces de cisma, però després resulta que qui sempre provoca el cisma són els conservadors, perquè els que van trencar el Vaticà II van ser els lefebvristes, que són els qui van marxar", recorda. "El problema de l'Església —assegura aquest teòleg progressista basc— és que, si no atenem les qüestions que estan relacionades amb els nostres temps i que demana la gent, senzillament desapareixerem. A Europa occidental, com no ens afanyem, la pinta és no que hi haurà cisma, sinó que l'Església es dissoldrà."

la seva voluntat, per damunt de la col·lectivitat i la sinodalitat.

I restauracionista?

Perquè hi ha molts bisbes espanyols que senten una espècie de nostàlgia del nacionalcatolicisme, un extrem que, naturalment, no té cap futur, és fora de totes les possibilitats de tirar endavant en els temps actuals.

Al seminari de Barcelona, els futurs preveres són cada cop més conservadors. En tot cas, ho són més que els capellans que van viure el Vaticà II. A la resta de l'Estat passa el mateix?

Això està passant, però no tots són així. Aquí el tema, al meu entendre, és que no hi ha tants joves que estiguin al seminari ara mateix. Amb això vull dir que el que està en crisi, a parer meu, no

Protagonistes

Armand Puig

TEÒLEG I BIBLISTA. NOU PRESIDENT DE L'AVEPRO

“Les facultats eclesiàstiques i les públiques s’han de relacionar”

Mireia Rourera
 BARCELONA

A principi de juny, el papa Francesc anunciava el nomenament d'Armand Puig, actual rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià (AUSP), com a nou president de l'Agència de Verificació i Promoció de la Qualitat de l'Ensenyament en les Universitats i Facultats Eclesiàstiques (Avepro). Marxarà a Roma aquest setembre i ara, mentre fa les maletes, fa endreça per passar el relleu a qui l'haurà de substituir en el rectorat de l'AUSP i en la docència: feia 42 anys que impartia classes en el Departament de Sagrada Escripura de la Facultat de Teologia (de fet, és un dels biblistes més reputats del món i va ser coordinador de la traducció ecumènica de la Bíblia al català). També l'hauran de substituir a la basílica dels Sants Just i Pastor de Barcelona, de què ha estat rector els últims 18 anys. Malgrat el trasbals emocional, Armand Puig està content per la nova responsabilitat que li ha encomanat el papa Francesc: coordinar la qualitat dels centres i ensenyaments a les universitats i facultats eclesiàstiques d'arreu del món.

Què és en concret l'Avepro?

El 2007, la Santa Seu va crear una agència de qualitat per supervisar, promoció i verificar la qualitat de les seves institucions acadèmiques eclesiàstiques. Això és perquè, el 2003, havia firmat els acords de l'espai europeu d'educació superior, és a dir, el pla Bolonya.

I sou el president número...?

Soc el tercer president d'aquesta agència. El primer va ser el pare Imoda, jesuïta, que era el rector de la Universitat Gregoriana de Roma. Era italià. El segon va ser el pare Andrzej S. Wodka, que era el rector de l'Acadèmia Alfonsiana, també de Roma, i era polonès. I jo soc el tercer, el primer que, en ser nomenat, no estava en cap institució de Roma sinó de Barcelona. I soc català.

I quina serà la vostra tasca?

Fonamentalment, la meua feina serà fer agafar consciència amb instruments directes i útils de la necessitat de tenir unes institucions que siguin de primera

fila, i no purament institucions que es dediquin a anar tirant i poca cosa més.

De quines institucions parlem?

De les facultats eclesiàstiques. Aquí a l'Ateneu Sant Pacià, les quatre facultats que tenim són totes eclesiàstiques. A la Universitat Catòlica de Comillas, per exemple, només n'hi ha tres d'eclesiàstiques (Teologia, Filosofia i Dret Canònic). D'institucions eclesiàstiques, al món n'hi ha un total de 750, entre què els instituts superiors de ciències religioses. Aquí a Catalunya, per exemple, tenim les quatre facultats i els sis instituts de ciències religioses, més el centre de Mallorca. Per tant, de les 750 institucions del món només aquí ja en tenim onze.

Les facultats eclesiàstiques hem de tenir el mateix prestigi que les facultats públiques de molt prestigi

Deu-n'hi-dó. Estem parlant d'institucions de nivell superior?

Sí, només de nivell universitari. La majoria d'aquestes institucions eclesiàstiques, amb molta diferència, estan al continent europeu, tot i que, evidentment, n'hi ha a tot el món.

I totes aquestes institucions funcionen més o menys igual?

La manera de funcionar la marca el Dicasteri per la Cultura i l'Educació, de què nosaltres no depenem, però sí que estem fortament connectats, perquè ells són els qui han de vigilar perquè els estatuts es compleixin, perquè responguin a una estructura. Després, la institució que ara començo a dirigir, la nostra agència, el que ha de vetllar és per la qualitat, perquè tot això quan funcioni, funcioni bé. Ells han de garantir l'estructura i nosaltres, que les coses funcionin.

Quines són les vostres prioritats ara quan us poseu de ple en aquesta feina?

Primer de tot, m'haig de conscienciar, haig de conèixer la magnitud de la tasca: aviam de quines institucions parlem, quines dificultats tenen. És molt important, abans de donar solucions, percebre quines dificultats els interessats manifesten que tenen. Després, cal crear un ambient favorable a la qualitat. Per què? Perquè tota institució pot anar tirant; a vegades, la docència, bona o dolenta, ho aguanta tot. Tu pots fer classe i els alumnes poden estar més o menys contents, però pots anar tirant. Els resultats? Es poden anar maquillant, també. Però justament això és el que no ens podem permetre. O som seriosos i tirem les coses endavant amb

Hem d'oferir a la societat uns béns culturals potents en l'àmbit universitari per contribuir a fer créixer la cultura humanística

competència i qualitat o serem institucions de vida precària, entre cometes.

Perquè una facultat eclesiàstica ha de poder competir amb una de pública?

Hem de tenir el mateix prestigi que una facultat pública de molt prestigi. Per exemple, aquí a Catalunya, nosaltres tenim una Facultat de Teologia. És l'única de tot el país. Per tant, hem de ser els millors encara que siguem els únics. També tenim una Facultat de Filosofia. I aquí ja no som els únics, perquè també tenen Facultat de Filosofia la UB, la UAB, la UdG i la URV. La nostra Facultat de Filosofia ha de ser igual de prestigiosa que les altres; ja ho és, però els alumnes han de voler venir a matricular-s'hi pel gran nivell que donem. Un altra cosa: si un pregunta on fan en aquest país història, arqueologia i arts cristianes? La fem aquí, a l'Ateneu Sant Pacià. Ara bé, d'història en fan en moltes altres universitats. Nosaltres ens hem de caracteritzar

perquè, en la nostra disciplina, tenint en compte que ens movem en l'àmbit de les ciències que el cristianisme ha anat gestant en la seva història, siguem referència.

Les arrels cristianes han de quedar clares, en tot cas.

Hem de donar consciència a la gent en aquest punt. Hem d'estimular els processos d'avaluació i procurar que hi hagi, en les institucions que són a Europa, una obertura a les oportunitats que dona Europa. I, molt important, hem de promoure la interrelació entre universitats eclesiàstiques i no eclesiàstiques, és a dir, civils, públiques i privades. Ha estat la meua política aquí a Barcelona i ho serà a Roma.

El gran prestigi de l'Ateneu Sant Pacià i la vostra llarga trajectòria –primer, en el Seminari Diocesà i, després, en la successiva implantació de facultats eclesiàstiques a Catalunya– deu haver tingut un pes important en la decisió del papa Francesc per fer el vostre nomenament. Heu estat al darrere de totes les facultats partint de la primera que hi va haver, la de Teologia, que ara conformen l'AUSP.

Sí, primer hi va haver la Facultat de Teologia i, després, vam anar desplaçant la de Filosofia, la d'Història, Arqueologia i Arts Cristianes i l'Institut de Litúrgia. D'aquí a un parell d'anys, ja podrem demanar el títol oficial per ser universitat, però, de fet, ja ho som, perquè *ateneu*, en llatí i en italià ja vol dir universitat. El que falta és, de fet, una formalitat. A més a més, tenim dos centres, el Centre Internacional d'Estudis Antoni Gaudí i el Centre de Teologia i Filosofia Medievals Catalanes i les càtedres de Teologia Pastoral, Pensament i Acció Social de l'Església, Fe i Ciència, Teologia de la Litúrgia i Litúrgia Hispànica. I també tenim l'Escola de Llengües Antiques, en què ensenyem, per exemple, l'hebreu bíblic, el grec bíblic i, pel que fa al cristianisme antic, el copte i el ciríac, llengües molt útils per estudiar el cristianisme primitiu fins als segles VI i VII.

Aquesta qualitat que s'ha aconseguit aquí és la que voleu que hi hagi a les fa-

RELIGIONS

Generalitat de Catalunya
 Departament de Justícia
 Direcció General d'Àfers Religiosos

Armand Puig al claustre de l'Ateneu Universitari Sant Pacià ■ M. ROURERA

Montserrat, per exemple, i a Francesc Torralba el papa l'ha nomenat membre del Dicasteri de Cultura i Educació. Però, pel que fa a càrrec, el meu té una certa representativitat en termes de qualificació, certament.

Us n'aneu a Roma al setembre i, per tant, viureu el Sínode de Bisbes?

Sí, tindrè molta sort, perquè el sínode començarà just el mes d'octubre.

El teòleg Jesús Martínez Gordo va dir, en la Tribuna Joan Carrera, que en aquest sínode hi ha en joc el futur de la forma de govern de l'Església.

És veritat que el papa Francesc, des de fa uns anys, apunta a formes molt més compartides, més dialògiques, molt més participatives de govern. Certament, aquesta participació potser costa més que la que hi pot haver en el món civil, però nosaltres tenim una cosa que ens sembla que ens caracteritza, que és que partim del model de l'Església dels Fets dels Apòstols, que era una Església que s'identificava a si mateixa en una comunió: un sol cor i una sola ànima. No vol dir escapar les diversitats, però sí que vol dir reconduir-les en una sola manera de sentir. I sentir, que no dic pensar. Podem pensar diferent, però el sentir d'Església ha de ser comú. I la sinodalitat és la manera de dir Església en el futur, sense cap mena de dubte. Però amb la comunió com a base. Per això es diu Comunió i Sinodalitat. Sense la comunió, la sinodalitat seria un pur intercanvi de cromos.

I el Camí Sinodal que ha iniciat Alemanya es podria estendre?

Aquí, la dificultat és entendre què és l'Església catòlica, en què consisteix la catolicitat. La catolicitat és un moviment de sistole i diàstole: hi ha d'haver un moment i l'altre, igual que com funciona el cor no pot haver-hi un sol moviment. Per un costat, tens els pastors i, al voltant, tota la gent que articuladament es mou, amb un desig, una visió, un compromís real amb el que l'Església és i ha de fer, i això és el Poble de Déu. Pastors i Poble de Déu són la sistole i la diàstole.

Hi ha que no ho veu així dins el Vaticà.

Crec que, més que al Vaticà, hi ha gent, en l'àmbit general, que no entén el papa. Alguns es pensen que Francesc pot posar en joc l'estabilitat de l'Església, però això, en el fons, és tenir poca confiança en l'Esperit Sant; si hi creiem, hauríem d'entendre que els moviments de Francesc s'han produït perquè el cor bategui. El que passa és que, abans d'entendre el que el sant pare vol dir, es mira el tema amb precaució, amb prevenció, amb sospites... i se'n distorsiona el missatge. De fet, penso que a aquest papa no se l'entendrà perfectament fins al 2050. Encara estem poc preparats per assumir les seves idees i missatge. ■

Cultats eclesiàstiques de tot el món?

Sí perquè hem d'oferir a la societat uns béns culturals prou potents en l'àmbit universitari per contribuir a la pujada general de la cultura humanística.

I més en un moment que la cultura humanística està defenestrada!

Com que hi ha la famosa regla dels guanyys, això fa que moltes coses que s'haurien de fer no es facin perquè no s'hi guanyen diners. Però aquest és un criteri absurd. Qui guanya diners criant els fills? I, en canvi, els crien. Perquè no tot a la vida és guanyar diners. I una universitat, precisament, no ha de funcionar pels paràmetres dels guanyys monetaris.

A Roma, sereu el català amb el càrrec més important, oi?

Home, a Roma hi ha alguns monjos de

Què és l'Avepro?

L'Agència per a l'Avaluació i la Promoció de la Qualitat de les Universitats i Facultats Eclesiàstiques (Avepro), creada per Benet XVI, és una institució de la Santa Seu per promoure i desenvolupar una cultura de la qualitat dins de les institucions acadèmiques dependents del Vaticà i assegurar que s'atenen a criteris de qualitat vàlids internacionalment. L'Avepro està regulada per la Constitució apostòlica *Veritatis Gaudium*, s'ajusta a les normes i directrius europees i col·labora amb institucions acadèmiques en la definició de procediments interns d'avaluació de la qualitat en la docència, la recerca i els serveis mitjançant el desenvolupament i l'ús d'eines operatives adequades –directrius, qüestionaris, bases de dades, xarxes d'informació, etc. També planifica els procediments d'avaluació externa de les institucions acadèmiques individuals, organitzant visites d'experts *in situ*.

DOCUMENTS
D'ESGLÉSIA

NÚM. 1145

EN EL QUART CENTENARI DEL NAIXEMENT
DE BLAISE PASCAL

CARTA APOSTÒLICA DEL PAPA FRANCESC

LA INTERACCIÓ EN LES XARXES SOCIALS

PEL DICASTERI PER A LA COMUNICACIÓ

L'ESGLÉSIA DE PERPINYÀ-ELNA

PER JOSEPH MARTY

CAMÍ SINODAL ALEMANY I SÍNODE DELS BISBES

PER JESÚS MARTÍNEZ GORDO

LA FAMÍLIA

PER ANDREA TORNIELLI

Des de la construcció de la catedral el segle XIV, la manca de recursos financers obliga a reduir el somni de tres naus a una sola i a deixar la façana d'entrada sense decoració. Encara avui les nostres finances es troben en la mateixa gran fragilitat que desvetlla l'impuls missioner.

I com que som a les profunditats de França, aquest impuls s'aboca vers els més indigents, naufragats de tota mena d'abusos i d'allò que el papa Francesc anomena les perifèries.

Ajuda, escolta, àpats, alfabetització, resolució de problemes són molts oferts per serveis, parròquies, religioses. Semblantment, acompanyants de malalts, de presoners, de promesos, de famílies en dol. Equips de pregària o confraries. Catequistes d'infants, d'adults, de catecúmens, o de joves que es preparen per a les JMJ amb música pop en què els bafles exploten de joia! I els equips d'animació pastoral, financera, immobiliària o de manteniment.

O aquells que des de fa trenta anys es formen al Centre teològic Ramon Llull amb l'Institut catòlic de Tolosa. I els qui troben cristians d'altres confessions o creients jueus, musulmans, budistes, germans que

ens fan la gentilesa de ser presents aquí.

Amb laics voluntaris mariners dedicats però no condemnats a galeres, creix una coresponsabilitat que poua en el concili Vaticà II i els nostres sínodes... des del de Toluges el 1020 en què l'abat i bisbe Oliba crea la Pau i Treva de Déu. Després d'un dels primers sínodes de França amb Mons. Chabbert i Mons. Fort, i un altre amb Mons. Marceau, Mons. Turini llançava un nou projecte, però... Les decisions són belles i els seves aplicacions estan germinant!

Sortosament, són nombrosos, i discrets, aquells i aquelles que donen llevat i sal en la societat. Catalans de soca-rel o de cor, dansant la sardana o admirant-la, aprenem a convertir la prova en coratge i la nostra tossuderia en esperança. Amb els nostres mariners ens confiïm a la Mare de Déu, *Stella Maris*, Estrella del mar que guia la barca de Pere des de Pontmain i Font Romeu!

També us agraïm, Pare, de ser el nostre nou *almirall episcopal* per navegar segons la vostra divisa al buf de l'Esperit. Jesús ens ha dit: *Tira llac endins!* Ja hem amollat les amarres.

Ajudeu-nos a aixecar l'àncora.

EL CAMÍ SINODAL ALEMANY I EL SÍNODE MUNDIAL DE BISBES, ¿QUÈ HI HA EN JOC?*

per Jesús Martínez Gordo

Començo per respondre a la pregunta, ¿què hi ha en joc?. Entenc que el que hi ha en joc és la transició des d'un model d'exercici del poder i des d'una autoritat unipersonal a l'Església catòlica, a un model deliberatiu, codecisiu o "vinculant", tipificable com a coresponsable. I de la mà d'aquest trànsit d'un model de poder a un altre, també hi ha en joc la manera d'entendre o d'organitzar la catolicitat de l'Església.

Aquestes són dues qüestions —molt sensibles— que Francesc no ha obert, ni ha proposat explícitament, però que, en els darrers anys, ha atret l'interès tant de l'Església ale-

manya, com de la Cúria vaticana; i, amb ells, de molts catòlics de tot el món. Agradi o no, el cert és que aquesta qüestió l'activà el Papa "vingut de la fi del món", quan —en sintonia amb el millor del Vaticà II— afirmà que l'Església dels propers anys no tenia més remei que ser sinodal, si volia ser creïble i si volia tenir futur.

Contextualitzant el que entenc que hi ha en joc, em cenyixo, atès el temps que se m'ha assignat, a la primera de les qüestions. Es a dir, a la referida al poder o a l'autoritat. Ho faig a partir del Vaticà II i del temps immediatament posterior a la seva clausura, quan —implemant el que s'hi havia aprovat— Pau VI instituí el Sínode de bisbes; reconegué la plenitud de poders jurisdiccionals dels bisbes; rellançà o,

* Conferència pronunciada el 15 de juny a Barcelona en el marc de la Tribuna Joan Carrera.

en el seu cas, instituí les Conferències Episcopals; i es celebraren alguns sínodes d'esglésies nacionals o regionals, i diocesanes. En aquest ordre de coses, són referencials els que es generaren a les esglésies d'Holanda (1966-1970) i Alemanya (1971-1975) o la decisió presa per la Conferència Episcopal Nord-americana, de demanar la col·laboració de tot el poble de Déu en l'elaboració de magisteri sobre qüestions com la guerra nuclear (1983), el sistema capitalista (1986), o la presència de dones a l'Església, «companyes en el misteri de la redempció» (1992). I, al País Basc, l'Assemblea Diocesana de les diòcesis de Bilbao (1984-1987).

En aquells anys, la celebració d'alguns sínodes o concilis nacionals provocà no només molts mals de cap, tensions i enfrontaments, sinó també la defensa i el reforçament, per part de la Seu primada, d'un model unipersonal d'exercici del govern i del lideratge papal, recolzat en una concepció de la col·legialitat episcopal estrictament consultiva i, en conseqüència, en una sinodalitat que, en el millors dels casos, era consultiva i només consultiva. Cal no oblidar, a més, que aquesta va ser una decisió que adoptaren el Papa i la Cúria vaticana que es contraposava a l'altre model de govern i de lideratge eclesial el qual —col·legial o sinodal deliberatiu— s'havia aprovat a l'aula conciliar i l'havia ratificat Pau VI, però que, fins i tot abans que es clausurés el Vaticà II, ja l'havia ofegat el mateix Papa Montini.

Al marge d'aquesta decisiva qüestió (que reprendré tot seguit) entenc que, si es llegeixen amb una mica d'atenció les actes conciliars, s'arriba a la conclusió que, en el Vaticà II, hi ha tres models de lideratge i d'organització eclesial:

El model "unipersonal" del Papa, el qual compte amb l'ajuda d'una col·legialitat normalment consultiva i, excepcionalment, deliberativa, segons el que decideixi el Successor de torn de Pere. Aquest model ha estat suscitat per Pau VI i reforçat per Joan Pau II i Benet XVI.

L'unipersonal del papat, però "consensuat" perquè vol comptar amb l'ajuda d'una sinodalitat corresponsable (i, per això, baptismal i ministerial) que pugui arribar a ser deliberativa, si, igualment, així ho decideix el Papa. Aquest, sembla, que pot ser el model impulsat

per Francesc. I dic que ho sembla perquè encara no és clar que acabi sent així.

Hi ha, encara, un tercer model de govern i lideratge eclesial: l'implementat per l'Església alemanya en l'anomenat Camí Sinodal el qual, articulant «la igualtat fonamental de tots els batejats» amb la «diferenciació i complementarietat» dels ministres ordenats (G. Ghirlanda) és tipificable com a corresponsable i, per tant, com a codecisiu o vinculant. En aquest model, el papat —responsable de sostenir la unitat de la fe i la comunió entre les diferents esglésies locals— assignaria la presidència de les diòcesis i intervindria *ultimatum* —és a dir, en cas de conflicte— en el seu govern

Després d'identificar els tres models els quals, a més d'un, li haurà semblat un primmigrat trencaclosques, reprenc *in extenso* l'explicació del model unipersonal de lideratge i govern, és a dir, del papat —tal com el va implementar Pau VI— i, per extensió, de tot el ministeri ordenat. Aquesta va ser una decisió sorprenent. I ho va ser perquè coexistí amb la ratificació papal de la col·legialitat (o "sinodalitat") episcopal en el govern i magisteri de l'Església la qual, solemnement aprovada pels pares conciliars al Vaticà II (1964), pretenia culminar la tasca inacabada del Vaticà I (1870): ressituar l'anomenat «poder de jurisdicció universal» del papat, en el si de l'esmentada col·legialitat episcopal.

1.- El model unipersonal de lideratge i govern papal amb col·legialitat o sinodalitat consultiva.

La modalitat col·legial de govern i lideratge deliberatiu fou —en coherència amb el que s'aprovà a l'aula conciliar— tímida i formalment reconeguda pel Papa Pau VI i, alhora, definitivament frustrada per ell mateix, en el Sínode extraordinari de bisbes de 1969, tingué més en compte la *Nota explicativa praevia* a la *Constitució Dogmàtica sobre l'Església (Lumen Gentium)*, que la doctrina sobre la col·legialitat episcopal aprovada en l'esmentada *Constitució Dogmàtica*.

D'acord amb aquesta *Nota explicativa praevia* —incorporada al final del document, per «mandat de l'autoritat superior», és a dir, per mandat del mateix Pau VI, per apaivagar, si optem per l'explicació més benigne, els

ànims de la minoria conciliàr— quedava a la discrecionalitat (*propia discretio*) i al criteri (*ad placitum*) del successor de Pere, que la participació del col·legi episcopal en el govern i magisteri de l'Església, fos col·legial o unipersonal. Aquesta sorprenent interpretació papal aparcava el que s'havia aprovat a l'aula conciliàr i que el mateix Papa havia ratificat: «la potestat suprema sobre l'Església universal» resideix en el col·legi episcopal, tot i que, certament, amb el Papa (LG 22).

Als redactors d'aquesta *Nota explicativa* els neguitejava que s'atribuïssin al papat —i, per extensió, a tot el ministeri ordenat, bisbes i preveres— poders reals, però que no els pogués exercir lliurement pel pes desmesurat del col·legi episcopal o dels diferents consells eclesials. Per eludir aquest risc, recorregueren a la teoria del doble subjecte del poder suprem a l'Església: el poder del Successor de Pere té la mateixa finalitat i abast que el de tot el col·legi (Papa inclòs). I on es diu "Papa" pot canviar-se —a d'altres nivells— per bisbes, preveres o laics "partíceps" del poder del ministeri ordenat.

Ja en el seu moment, bastants pares conciliars s'adonaren que aquella *Nota explicativa praevia* no només obeïa a la voluntat papal de silenciar la minoria conciliàr, sinó també a la por (compartida per Pau VI) de que la doctrina sobre la col·legialitat, codecisiva i deliberativa, acabés aigualint el model unipersonal de lideratge, govern i magisteri eclesial, en el qual s'havien instal·lat els papes, fins al Vaticà II.

La conseqüència va ser la d'una involutiva i restauracionista relectura teològica del magisteri i govern col·legial de l'Església —aprovats a la *Lumen Gentium* (Vaticà II, 1964)— a partir del primat de jurisdicció universal del Papa sobre tota l'Església (Vaticà I, 1870). I, com ja he avançat, des de la celebració del Sínode extraordinari de bisbes de 1969, la recuperació i consolidació del model de govern i lideratge unipersonal per part del papat, amb l'ajuda d'una col·legialitat episcopal normalment consultiva. Aquest model —pre-conciliàr, tal com jo ho veig— tendirà a considerar-se habitual en tots els àmbits i àrees eclesials, tant en el lideratge i en el ministeri, com en tots els àmbits en l'organització de l'Església: des de la Cúria vaticana fins a la darrera parròquia, passant per totes les diòcesis del món.

Només ha passat una vegada que el Sínode mundial de bisbes hagi estat deliberatiu: el 1971, quan, a més de tractar la qüestió de "la justícia en el món", plantejà també el problema del "ministeri sacerdotal" i, més específicament, l'opcionalitat del celibat presbiteral i de la possibilitat d'ordenar preveres, homes casats. Pau VI, per tal de no prendre la decisió tot sol, la sotmeté al criteri dels pares sinodals, assegurant que s'ajustaria al que ells decidissin. Aquests, es decantaren amb tota claredat, per mantenir «la llei del celibat sacerdotal, vigent a l'Església», «íntegrament». Tanmateix, després d'una confusa votació, deixaren en mans del Papa la decisió d'admetre o no, l'ordenació presbiteral d'homes casats¹.

2.- El model unipersonal del papat, amb col·legialitat i sinodalitat consensuada.

Els pares conciliars del Vaticà II, a més de recolzar el primat del Papa i el seu magisteri infal·lible (*ex sese o ex cathedra*), proclamats el 1870 en el marc de la col·legialitat episcopal

1. Pau VI convocà el Sínode de 1971 per tractar del "ministeri sacerdotal" i de la "justícia al món". I, pel que fa al celibat, en no voler prendre la decisió tot sol, el Papa la sotmeté al criteri dels pares sinodals, assegurant que ell s'ajustaria al que decidissin. En el transcurs del Sínode, es plantejaren la qüestió del celibat opcional i la de la possibilitat de que homes casats fossin ordenats preveres. La primera qüestió —la referida a la llei del celibat— es formulà així: «La llei del celibat sacerdotal, vigent a l'Església llatina, s'ha de mantenir íntegrament». El resultat de la votació fou aquesta: 168 *Placet*; 10 *Non placet*; 21 *Placet iuxta modum*; i 3 Abstencions. La segona qüestió —la referida a l'ordenació de casats— no es votà —d'acord amb el que havien disposat els Presidents— amb un *Placet* o un *Non Placet* per a cadascuna de les qüestions que s'havien presentat, sinó triant una de les dues fórmules. La primera, es formulava així: «quedant sempre intacte el dret del Summe Pontífex, no s'admet, ni tan sols en casos particulars, l'ordenació presbiteral d'homes casats». Obtingué 107 vots. Segons la segona formulació, «només és competència del Summe Pontífex, en casos particulars, per necessitats pastorals, i considerant el bé universal de l'Església, concedir l'ordenació presbiteral a homes casats, que siguin, tanmateix, d'edat madura i de vida honesta». Obtingué 87 vots. Hi hagué 2 abstencions, i cap vot nul.

i de la catolicitat com a «comunió de les esglésies», afirmen l'existència d'una altra infal·libilitat; la de tot el poble de Déu: «la totalitat dels fidels, que tenen la unció del Sant (veg. 1 Jn 2, 20 i 27), no pot equivocar-se quan creu (LG 12)». I reafirmant aquesta mena d'infal·libilitat, assenyalen tot seguit, que és fruit del «sentit de la fe» («*sensus fidei*») que l'Esperit de veritat suscita i roman en tot «el poble de Déu». Tot seguit, precisen que aquesta «prerogativa particular s'activa quan, «des dels bisbes fins als darrers fidels laics», presten el seu «consentiment universal» en qüestions que fan referència «a la fe i als costums».

I sí, com he apuntat, en el post-concili assistim a una sorprenent recepció —involuntiva i restauracionista— de la col·legialitat episcopal. Des de la famosa *Nota explicativa praevia*, no sorprèn gens que la infal·libilitat de tot el poble de Déu acabi en la mateixa —o major— irrellevància i, en qualsevol cas, en un sorprenent oblit.

L'any 1973, la Congregació per a la Doctrina de la Fe, publica la *Declaració "Mysterium Ecclesiae"* amb la intenció de defensar l'Església d'alguns errors actuals. I un d'aquests errors és —com precisa aquesta *Declaració*— la interpretació de la infal·libilitat de tot el poble de Déu al marge del «carisma de la Veritat» (DV 8) que és propi del ministeri dels successors dels apòstols.

Hi ha, afirma, «una certa infal·libilitat participada», gràcies a la qual, els fidels «contribueixen, de moltes maneres, a incrementar la comprensió de la fe en l'Església. Però, immediatament, recorda que aquesta infal·libilitat només és possible quan la veritat a la qual es refereixen, sigui proclamada pels bisbes ja que és a ells i al successor de Pere als que escau «per institució divina, ensenyar als fidels autènticament, és a dir, amb l'autoritat de Crist». I als batejats, «rebre el que els ensenyen, amb una adhesió proporcionada a l'autoritat que posseeixen i que tenen la intenció d'exercir».

La *Declaració* acaba, citant el passatge de la *Constitució Pastor Aeternus* del Concili Vaticà I (1870) en què es proclama que Crist, en instituir «en Pere, el principi i fonament perpetu i visible de la unitat de la fe i de la comunió», no redueix la seva funció «a sancionar el consentiment expressat» pels bisbes o els fidels, «sinó que, fins i tot, en interpretar i

explicar la paraula de Déu escrita o transmesa, pot demanar tal consentiment i exigir-lo», sobretot quan hi ha en joc «la comunió en l'única fe» per «divisions sobre la doctrina que s'ha de creure o mantenir (DS 3406)

Cal esperar al Papa Francesc i a la seva voluntat de reactivar una Església sinodal, perquè retorni a l'escena teològica i eclesial, la infal·libilitat de tot el poble de Déu, proclamada pel Vaticà II, tot i que, certament, en conjunció amb la col·legialitat episcopal.

Darrerament, aquesta voluntat s'ha traduït en la convocatòria d'un Sínode mundial de bisbes sobre la sinodalitat, amb unes implicacions i amb un calendari inèdits fins ara, i que consta de tres etapes, clarament diferenciades.

La primera —diocesana i nacional— s'inicià l'octubre de 2021 i arribà fins a l'abril de 2022. En finalitzar aquesta primera etapa, la Secretaria General del Sínode redactà l'anomenat primer *Instrumentum Laboris* (setembre de 2022). A aquesta primera etapa li'n succeí una altra —continental (de setembre a març de 2023)— que acabà amb la redacció d'un document final, tramès, igualment, a la Secretaria General del Sínode.

La Secretaria a què ens referim ha tornat a redactar un nou *Instrumentum laboris* (el segon) adreçat als participants a l'Assemblea General Ordinària del Sínode de Bisbes que se celebrarà l'octubre de 2023, al Vaticà, i que s'hauria d'haver clausurat —com és habitual en els darrers decennis, i que, aleshores, era el més previsible— amb l'aprovació d'un document que pogués ser ratificat, o modificat, pel Papa; normalment, amb una *Exhortació apostòlica*.

2.1.- La sorpresa del 9 d'octubre de 2021

Però el 9 d'octubre de 2021, en la sessió d'obertura del Sínode sobre la sinodalitat, el Secretari General del Sínode de Bisbes, el cardenal Mario Grech donà la sorpresa.

I ho va fer manifestant als presents el seu desig (indubtablement compartit pel Papa Francesc) que, en aquest Sínode, el document final no es limités a recollir «únicament el *placet* dels bisbes» sinó que anés «acompanyat del consens de totes les Esglésies» i que, per tant, abans de ser presentat al successor de

Pere, es tornés a convocar al Poble de Déu per tal de "tancar", d'aquesta manera, «el procés sinodal», obert el més d'octubre d'enguany.

Procedent així, apunta, el text final serà el resultat d'un "consens" que reflectirà la voluntat del Poble de Déu i del col·legi dels bisbes.

2.2.- Una quarta etapa sinodal

En les paraules del cardenal Mario Grech, quedava pendent, des del punt de vista formal i organitzatiu, la decisió de com s'implementaria aquesta nova etapa sinodal; quelcom que no trigà a arribar: el Sínode mundial de bisbes sobre la sinodalitat comptarà amb una altra trobada a l'octubre de 2024.

A ningú se li escapen les enorme implicacions que comportava ja que el document, redactat a l'aula sinodal a l'octubre de 2023, "sembla" que tornarà a les esglésies de tot el món per ser discutit i, si es considera oportú, esmenat². A partir de la clausura del Sínode del proper octubre, el suggeriments i les observacions que es formulin, haurien de ser trameses a la Secretari general del Sínode per tal de que, integrades les que es considerin pertinents, retornin a l'aula Sinodal, a l'octubre de 2024, amb l'esperança de que, d'aquesta manera, d'allí en surti el Document final que es presentarà a Francesc.

Queda a les seves mans, doncs, redactar la corresponent *Exhortació* postsinodal o —de conformitat amb la *Constitució Apostòlica Episcopalís Communio* (2018)— «concedir a l'Assemblea del Sínode potestat deliberativa», reconeixent així que el "Document final" «participa del Magisteri ordinari del Successor de Pere, un cop ratificat i promulgat per ell». En aquest cas, l'esmentat "Document final", seria publicat «amb la signatura del Pontífex Romà al costat de la dels membres» del Sínode. La implementació del text, aprovat i ratificat d'aquesta manera, seria d'obligat compliment per a tots els catòlics (art. 18 & 2. 19).

Si es confirmés aquest *ítter* o possible programació, ens trobaríem, després d'uns quants decennis, amb la universalització de l'assaig

2. Si Francesc procedís d'aquesta manera, no ens trobaríem amb una decisió totalment nova en el seu pontificat ja que, justament aquesta, fou la que adoptà en finalitzar el Sínode de 2014.

de magisteri i govern papal que, recolzat en una sinodalitat corresponsable i, per això, baptismal i ministerial alhora, ja fou implementat pels bisbes nord-americans quan decidiren afrontar la moralitat d'una possible guerra nuclear, el sistema capitalista i la presència de la dona a l'Església comptant amb l'opinió de tot el poble de Déu. I, en cert sentit, amb el que els que, aleshores, eren els bisbes de Bilbao, activaren, en certa manera, a l'Assemblea Diocesana.

Si aquest fos el capteniment del Papa Bergoglio, és probable que ens trobéssim amb una recepció de la sinodalitat fundada en la col·legialitat dels bisbes en el govern i en el magisteri de l'Església, reforçada pel fet de tenir en compte al poble de Déu —amb la presència de laics i laiques amb veu i vot, a l'aula sinodal— i, òbviament, presidida per un papat que, sense deixar de ser unipersonal, s'estaria generant —en nom del "consens eclesial" entre batejats i bisbes— una certa codecisió.

3.- El model de sinodalitat corresponsable —baptismal i ministerial, alhora— vinculant.

La Conferència Episcopal Alemanya, atesa la gravetat i l'extensió del problema de la pederàstia eclesial, encarregà, l'any 2014, a les universitats de Mannheim, Heidelberg y Gießen, una investigació sobre la implicació de sacerdots, diaques i religiosos barons, en aquella tragèdia. Amb aquesta investigació es volia tenir una informació, el més veraç possible, sobre aquest racó ocult de l'Església, tant pel bé dels afectats com per prendre —després de detectar els errors comesos— les decisions que fossin necessàries i evitar així, que es repetissin aquestes conductes.

Segons el diagnòstic publicat l'any 2018 pels redactors del corresponent *Informe* (conegut com MHC, per les primeres lletres de la universitats implicades en la investigació) quan, com és el cas, es sanciona als individus culpables, es lamenta públicament el que van fer, es paguen compensacions financeres a les víctimes i s'estableixen protocols d'intervenció, s'està procedint com calia, però no de la manera més adequada i suficient ja que aquestes i d'altres decisions d'aquesta mena ataquen els símptomes d'un desenvolupament anor-

mal, però consoliden les estructures del poder eclesial, és a dir, del clericalisme.

Aquest clericalisme continua dient l'*Informe MHG*, activat i facilitat per un «sistema jeràrquic-autoritari», mena al domini dels consagrats sobre els no consagrats ja que llur funció i l'ordenació sacramental els situa en una posició de superioritat, en la qual l'abús sexual és una conseqüència extrema d'aquesta actitud de domini.

Per tant, no només estem parlant d'una causa important dels abusos a menors, sinó, sobretot, d'una característica estructural específica que ha comportat que l'autoritat eclesial presti més atenció a l'amenaça que suposa la denúncia per al sistema, que a les víctimes.

Una Església amb aquest perfil, trasllada o sanciona als que identifica però encobreix o oculta els fets, bloqueja la seva divulgació i no té en compte als menors víctimes de l'abús. Procedint d'aquesta manera, no només ens trobem davant de conductes equivocades d'individus aïllats, sinó davant d'un problema estructural i sistèmic que cal canviar urgentment. No hi ha més remei que responsabilitzar a la institució eclesial per les desgràcies que ha estat provocant i amagant.

Atès que aquest era el diagnòstic, no és gens estrany que una de les recomanacions més rellevants de l'*Informe MHG*, fos la de que calia revisar a fons el poder i de com s'exercia a l'Església, ja que l'abús sexual pressuposa sempre un abús de poder, afavorit per les estructures clericals autoritàries de l'Església Catòlica

Després d'un temps de vacil·lacions —inevitable, per poder digerir aquest clar i contundent *Informe*— els bisbes alemanys acordaren, a l'Assemblea Plenària del 11 al 14 de març (Lingen, 2019) iniciar un Camí Sinodal (*Synodaler Weg*) vinculant, que comptava amb la contundent i inapel·lable implicació —des del principi— de laics i laïques, representants del Comitè central de Catòlics Alemanys (ZdK). A la fi d'aquesta assemblea, el cardenal R. Marx s'encarregà d'anunciar-ho amb aquestes paraules: «Hem decidit, per unanimitat, seguir el camí sinodal vinculant, com a Església a Alemanya, per tal de permetre un debat estructurat que es dugui a terme, en el temps acordat, en col·laboració amb el Comitè Central de Catòlics alemanys. Crearem formats de debat oberts i posarem en marxa pro-

cediments que permetin la cooperació responsable de dones i homes a les nostres diòcesis. Volem una Església que escolta»

Per la seva banda, a l'Assemblea Plenària del 10 al 11 de maig de 2019, el Comitè Central dels Catòlics alemanys (ZdK) tractà de la proposta episcopal, l'acceptà per una clara majoria i manifestà la seva disponibilitat per involucrar-se, des del començament, tan en la seva gestació i preparació com en el desenvolupament i finançament d'aquest «Camí Sinodal».

No era res que els resultés estrany o desconegut. De fet, el seu president, Thomas Sternberg, havia participat en la darrera Assemblea de la Conferència Episcopal Alemanya a Lingen, amb la condició expressa de que aquest «Camí Sinodal» fos vinculant, tal com, finalment, el cardenal R. Marx ho va explicar a la posterior roda de premsa que ja he esmentat.

Aquesta organització —representant dels consells diocesans i de les associacions catòliques, i també d'institucions de l'apostolat laic i d'altres personalitats eclesials i socials— és reconeguda com a tal per la Conferència Episcopal Alemanya i compta amb una enorme autonomia i independència la qual cosa explica que, en finalitzar la seva Assemblea Plenària dels dies 23 i 24 de novembre de 2018, emetés una resolució sobre l'informe MHC en què, després de deplorar la timidesa de la Conferència Episcopal Alemanya —la celebrada a Fulda (Setembre, 2018), abans de la de març (Lingen, 2019)— i de qualificar de radicalment insuficients les mesures fins aleshores adoptades pels bisbes, formulava les següents consideracions i propostes:

«Les estructures de poder eclesiàstiques i clericals de l'Església han de ser desmantellades ràpidament, perquè el problema radica en el sistema! [...] Ha arribat el moment d'un canvi,

Per això exigim:

1.- La separació del poder executiu i judicial, en el dret canònic. Reclamem una jurisdicció administrativa eclesiàstica independent en el territori de la Conferència Episcopal d'Alemanya.

2.- La participació equitativa de laics i persones consagrades en la direcció de l'Església, per tal de promoure una transparència total i de combatre la clericalització denunciada pel Papa Francesc

3.- L'accés de les dones a totes les funcions eclesiàstiques per tal de situar-les en igualtat de condicions a les dels homes.

4.- L'abolició del celibat obligatori.

5.- El reconeixement de les múltiples formes de vida, en la moral sexual de l'Església.

6.- El reconeixement de l'autoritat per prendre decisions, de totes les persones batejades i consagrades, a tots els nivells, de l'Església.»

I acabava amb aquestes paraules: «El ZsK està disposat a participar en el necessari procés de reforma. Però és inútil oferir al poble de Déu una teràpia de calmants i tranquil·litzants. ¡El que necessitem, ara, és una acció conjunta, valenta i orientada a objectius!»

3.1.- La reacció de Francesc: *Carta al poble de Déu que peregrina a Alemanya*

El clima de preocupació que començava a aflorar en alguns àmbits catòlics experimentà un punt àlgid amb la carta del Papa «al poble de Déu que peregrina a alemanya», el 29 de juny de 2019. Qui la llegeixi podrà apreciar un doble missatge.

Segons el primer, el bisbe de Roma reconeix, explícitament, les dificultats per les que travessa l'Església alemanya i la temptació de pensar que els problemes es poden resoldre amb un canvi o amb una millora en l'organització. Només es pot fer front a aquesta il·lusió amb «conversió pastoral» i sinodalitat. La singularitat d'aquesta doble referència de Francesc consisteix en que les vincula a l'anomenat *sensus Ecclesiae* i a l'evangelització, «elements determinants del nostre ADN eclesial»

«El que necessitem», havia dit feia poc, «és molt més que un canvi estructural, organitzatiu i funcional». I aquest «molt més» s'anomena «conversió pastoral», és a dir, atendre a les «exigències que neixen del nostre ser creients i de la pròpia dinàmica evangelitzadora de l'Església».

I en la mateixa línia, pel que fa a la sinodalitat invitava a «ampliar la mirada per reconèixer un bé major que ens beneficiarà a tots»: «es treballa en el que és petit, en el que és proper, però amb una perspectiva més àmplia», tot saben que «l'Església Universal viu en i de les Esglésies particulars, i que les

Esglésies particulars viuen i floreixen en el si de l'Església Universal». «En això es fonamenta la necessitat de preservar sempre viva i efectiva la comunió amb tot el cos de l'Església que ens ajuda a superar l'ansietat que ens tanca en nosaltres mateixos i en les nostres particularitats [...]. Això no és sinònim de no caminar, ni de no avançar, ni de no canviar i, fins i tot, de no debatre i discrepar, sinó que és, simplement, la conseqüència de saber-nos, constitutivament, part d'un cos més gran que ens reclama, ens espera i ens necessita, i que també nosaltres reclamem, esperem i necessitem. És el gust de sentir-nos part del sant i pacient Poble fidel de Déu». En definitiva, «el *Sensus Ecclesiae* ens allibera de particularismes i tendències ideològiques».

Segons el segon missatge, en aquest cas implícit, el Camí Sinodal es una forma de canvi, encara que no s'hagi clarificat suficientment què pot significar en concret i com es desenvoluparà: quelcom que, amb seguretat, encara s'està considerant, tot i que, apunta, es tracta de «caminar junts i amb tota l'Església» sota l'Esperit, és a dir, «des de sota cap amunt» vivint «de manera específica i singular la dimensió col·legial del ministeri episcopal i del ser eclesial». Amb aquestes paraules, el Papa recolzava, discretament, a la Conferència Episcopal d'Alemanya, conscient de les declaracions i posicionaments del ZdK, és a dir, de l'objectiu declarat d'obrir un procés sinodal que, constituït per una majoria de laics i laiques, prengués decisions que fossin «vinculants».

Com es pot apreciar, aquesta és una carta amb la qual s'encoratgen les reformes i, alhora, té una especial cura a assenyalar alguns perills, exhortant a preservar la unitat de l'Església universal. No es estrany que tant els opositors com els partidaris s'hi sentissin encoratjats.

Ho prova el fet que el cardenal Marx i el professor Thomas Sternberg, president del ZdK, es reafirmessin en el «camí decidit» i anunciessin que la «forma exacta» del Camí Sinodal es decidiria, conjuntament, al setembre i novembre, «durant les respectives assemblees plenàries de la Conferència Episcopal d'Alemanya i del ZdK».

D'altra banda, el cardenal R. Marx assenyala —atesa la molt alta possibilitat de que les decisions finals fossin «vinculants»— que el

més important era arribar a un «consens general, no a la unanimitat». Per tant, no es deia res sobre el fet que els bisbes haguessin d'implementar obligatòriament a les seves respectives diòcesis els acords que s'haguessin aprovat en el Camí Sinodal. Quedava clar que es preferia un Compromís moral que una obligació en el sentit canònic.

3.2.- La reacció de la Cúria vaticana

El 4 de setembre de 2019 l'Església alemanya va rebre una altra carta: en aquesta ocasió, del cardenal Marc Ouellet, president de la Congregació per als Bisbes, acompanyada d'un *Informe del Pontifici Consell per als Textos Legislatius*.

En la seva carta, el cardenal Marc Ouellet criticava el projecte, encara no completament perfilat, del nou estatut del camí Sinodal: les funcions, els temes en discussió, els procediments de presa de decisions, el quòrum de les votacions, i, sobretot, la inconsistència canònica d'igualar bisbes i laics, en els procediments de presa de decisions.

D'altra banda, en l'*Informe del Pontifici Consell* s'afirmava que els temes que s'havien de tractar, no concernien «només a l'Església a Alemanya, sinó a l'Església universal, i que aquests temes —amb poques excepcions— no podien ser objecte de resolucions i decisions d'una Església particular». Per tant, no era acceptable que una església particular prengués decisions «vinculants» quan —i aquest era el cas— les qüestions abordades concernien a l'Església universal.

La carta de Marc Ouellet, serví per a que el cardenal de Colònia, Rainer Maria Woelki, i el bisbe de Ratisbona, Rudolf Voderholze, presentessin un esborrany alternatiu a l'*Estatut* que s'havia preparat, demanant que s'excloués del debat l'ordenació de les dones —atès que era una qüestió cancel·lada definitivament pel magisteri— i reservar exclusivament als bisbes el poder de prendre decisions. Convé assenyalar que aquesta proposta ja havia estat rebutjada en una reunió del Consell Permanent, el proppassat agost, per una immensa majoria.

Però també serví per a que el cardenal R. Marx respongués criticant la forma de procedir de l'administració vaticana: d'entrada,

assenyalà que els estatuts criticats eren, de fet, un esborrany ja superat, la qual cosa feia obsoleta la *Carta* enviada. A continuació, assenyala que el Camí Sinodal no era un Sínode canònic sinó un «procés *sui generis*», que no podia ser classificat ni valorat a partir de criteris propis del Dret: no es tractava d'un concili particular. I no ho era perquè un sínode té un format clarament definit pel Dret Canònic. Tot hi està regulat, des de la definició del temes fins a la composició dels que hi participen i les seves competències. A més, exigeix l'aprovació de la Santa Seu; quelcom que, sovint, només es concedeix després d'un llarg procés. Això refrena la necessària velocitat que cal per abordar les qüestions que cal plantejar. Permet el descobriment d'un «horitzó més ampli» en què emprendre «accions innovadores».

I responent a la segona de les qüestions, manifestà la seva esperança en que «el resultat d'aquest esforç en el nostre país, també siguin útils per a l'Església universal i per a d'altres conferències episcopals», indicant, tot seguit, que la participació del ZdK responia a una singularitat de l'Església i a la necessitat de canviar els «factors d'influència institucional» que havien permès els abusos

Aquest debat entre els bisbes alemanys i la cúria vaticana finalment es tancà —si més no, aleshores— en una trobada del cardenal R. Marx amb el Papa Francesc, a Roma, a principis de setembre i amb els respectius departaments curials. Quedà clar que la valoració emesa —tant en la carta de Prefecte com en l'Informe jurídic— s'havia basat en un vell esborrany. En el nou, i definitiu, les resolucions sinodals només podien considerar-se aprovades quan comptessin, d'una banda, amb ja majoria de dos terços de tots els membres presents i, d'altra banda, per la mateixa majoria per part dels bisbes.

Em aquests dos informes, declarà el cardenal R. Marx al *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, la Cúria vaticana havia comès dos errors que s'haurien pogut estalviar, si haguessin dialogat amb nosaltres, abans «d'enviar documents».

3.3.- Com s'implementa el caràcter vinculants del Camí Sinodal

A l'església alemanya s'havia apostat per assajar — atesa la frustració provocada per la via canònica adoptada en el Sínode de Würzburg (1971-1975)— un lideratge, magisteri i sinodalitat corresponsables, de matriu baptismal, perquè tots els cristians són en Crist, pel baptisme i la confirmació, mestres, sacerdots i reis. I, a més, s'ha estat molt especialment atent a preservar la ministerialitat: en el si de les seves respectives esglésies locals hi ha diferents ministeris —i, en particular, l'episcopal— amb competències pròpies i àmbits específics de responsabilitat al servei de la comunitat.

Per tant, quan els catòlics alemanys es decanten per una «corresponsabilitat vinculant», estan articulant «la igualtat fonamental entre tots els batejats» amb la «diferenciació i la complementaritat» dels ministres ordenats (G. Ghirlanda). I ho fan dialogant entre tots, sense reserves de cap mena, respectuosos amb la dignitat de tots els batejats i, alhora, amb la responsabilitat pròpia dels bisbes i, per extensió, dels ministres ordenats.

El diàleg sinodal finalitza, després d'escoltar-se mútuament, amb una votació, en la qual —per tal que es considerés aprovat el que es proposava— era necessari assolir una majoria qualificada de «dos terços dels membres presents, que inclou una majoria de dos terços dels membres presents de la Conferència episcopal alemanya» (*Estatuts*, 11 & 12). És així com implementen la infal·libilitat de tot el poble de Déu la qual, excepte en una ocasió, es consolidarà en votacions molt àmpliament qualificades pel fet de ser fruit d'un consens sinodal entre batejats i bisbes.

D'altra banda, correspon a la lliure decisió dels bisbes, implementar en les seves respec-

tives diòcesis el que s'hagi aprovat en l'Assemblea Sinodal que tornarà a reunir-se el 2026 per avaluar-ne l'aplicació.

Aquesta implementació corresponsible de la sinodalitat ha obert dues qüestions capitals per al futur del govern i lideratge de l'Església sobre la base de la inefabilitat de tot el poble de Déu. La primera, referida a la "institució divina" d'un model de ministeri ordenat revestit —tal com ho entenen la immensa majoria dels curialistes vaticans— amb un format absolutista i monàrquic del poder i incompatible amb un altre d'inculturat democràticament i, a partir d'aquesta inculturització, sinodal i corresponsablement consensuat. I, la segona, atenta a recollir el guant llançat per Francesc a l'*Evangelii Gaudium* (2013) —seguint la *Ut unum sint* (1995) de Joan Pau II— sobre la necessitat de repensar i posar en marxa una "conversió" del papat. Entenc que aquesta "conversió" hauria de desembocar en un lideratge i en un govern eclesial més sinodal i corresponsible o, si més no, bastant més col·legial del que hi ha hagut fins avui.

Sospito que l'acarament d'aquestes dues qüestions podria dur —atesos els acords eclesiològics assolits en els dos darrers concilis (Vaticà I i II)— a celebrar-ne un tercer. El temps ho dirà.

Mentrestant, nosaltres, gràcies a Francesc, podem parlar amb llibertat sobre el que creiem que hi ha en joc en aquestes tres maneres d'entendre i d'exercir la sinodalitat; la unipersonal consultiva de Pau VI, Joan Pau II i Benet XVI; la també unipersonal —possiblement consensuada— del Papa Bergoglio i la vinculant del Camí Sinodal Alemany. Només em queda convidar-vos a seguir fruit d'aquesta llibertat. I també de la creativitat, imprescindible companya en aquest viatge per la sinodalitat.

L'EUCARISTIA* per armand puig i tàrrech

L'Eucaristia és el sagrament que reuneix i expressa, en grau màxim, el misteri cristià. En ella es concentren tota la profunditat de l'amor de Déu, el

Pare, la donació de Jesucrist, el Fill, i l'acció santificadora de l'Esperit. L'Eucaristia no és, doncs, una simple reunió de persones, aplegades amb l'objectiu de realitzar una acte cultural, sinó l'acció divina i sacramental en el món de les persones i de les coses.

* Pòrtic d'El Bon Pastor, juny 2023.